ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от 11 юли 2017 година

относно националната програма за реформи на Швеция за 2017 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Швеция за 2017 г.

(2017/C 261/26)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики ([1]), и по-специално член 9, параграф 2 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси ([2]), и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

(1) На 16 ноември 2016 г. Комисията прие годишния обзор на растежа, с което постави началото на европейския семестър за 2017 г. за координация на икономическите политики. Приоритетите на годишния обзор на растежа бяха одобрени от Европейския съвет на 9—10 март 2017 г. Въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 на 16 ноември 2016 г. Комисията прие Доклад за механизма за предупреждение, в който беше посочено, че Швеция ще бъде една от държавите членки, за които ще се извърши задълбочен преглед.

(2) Докладът за Швеция за 2017 г. беше публикуван на 22 февруари 2017 г. В него беше оценен напредъкът на Швеция в изпълнението на специфичните за държавата препоръки, приети от Съвета на 12 юли 2016 г., последващите действия във връзка със специфичните за страната препоръки от предходните години и напредъкът на Швеция по отношение на националните ѝ цели по стратегията „Европа 2020“. Докладът включваше също така задълбочения преглед по член 5 от Регламент (ЕС) № 1176/2011, чиито резултати също бяха публикувани на 22 февруари 2017 г. Анализът на Комисията ѝ даде основание да заключи, че в Швеция са налице макроикономически дисбаланси. По-конкретно продължаващият ръст на цените на жилищата от вече надценените равнища, съчетан с продължаващото нарастване на дълга на домакинствата, създава рискове от неуправляема корекция. Въпреки че банките изглеждат добре капитализирани, една неуправляема корекция би могла да се отрази и върху финансовия сектор, тъй като банките са все по-изложени на ипотечните кредити на домакинствата. В този случай би могло да има последици за съседните страни, тъй като шведските банкови групи са от системно значение в скандинавско-балтийския регион. Шведските органи добре осъзнават растящите рискове и през последните години бяха взети мерки за ограничаване на растежа на ипотечните дългове и за увеличаване на жилищното строителство. Мерките на политиките, прилагани до момента, обаче не са достатъчни за справяне с прегряването на жилищния сектор. Като цяло продължават пропуските в политиката, свързани с данъчното облагане на жилищата, макропруденциалната рамка, както и за справяне с ограниченията, водещи до недостатъчен капацитет за ново предлагане на жилища, и с пречките за ефективното използване на съществуващия жилищен фонд.

([1]) ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.
([2]) ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25.

(3) На 28 април 2017 г. Швеция представи своята национална програма за реформи за 2017 г. и своята програма за конвергенция за 2017 г. Двете програми бяха оценени едновременно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях.

(4) Съответните специфични за страната препоръки бяха разгледани при програмирането на европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИ фондове) за периода 2014—2020 г. Както е предвидено в член 23 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета ([1]), когато това е необходимо за подпомагане на изпълнението на съответните препоръки на Съвета, Комисията може да поиска от дадена държава членка да преразгледа своето споразумение за партньорство и съответните програми и да предложи промени в тях. Комисията предостави допълнителни подробности за начина, по който ще използва тази разпоредба, в насоките относно прилагането на мерките, обвързващи ефективността на европейските структурни и инвестиционни фондове с доброто икономическо управление.

(5) Спрямо Швеция понастоящем се прилагат предпазните мерки на Пакта за стабилност и растеж. В своята програма за конвергенция за 2017 г. правителството планира да постигне излишък от 0,3 % от БВП през 2017 г. и да продължи да спазва средносрочната бюджетна цел — структурен дефицит от 1 % от БВП — през целия период на програмата. Според програмата за конвергенция за 2017 г. съотношението консолидиран държавен дълг/БВП се очаква да намалее до 39,5 % през 2017 г. и да продължи да спада до 31,4 % през 2020 г. Стабилният икономически растеж и солидните публични финанси са основните движещи сили за намаляването на съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП. Макроикономическият сценарий, който стои в основата на тези предвиждания за бюджета, е реалистичен. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2017 г. структурното салдо се очаква да отчете излишък от 0,4 % от БВП през 2017 г. и излишък от 0,8 % през 2018 г., с което се надвишава средносрочната бюджетна цел. Въз основа на своята оценка на програмата за конвергенция и предвид прогнозата на Комисията от пролетта на 2017 г., Съветът е на мнение, че се очаква Швеция да спази разпоредбите на Пакта за стабилност и растеж през 2017 и 2018 г.

(6) С високи поначало равнища, дългът на домакинствата продължава да се увеличава. Дългът на домакинствата нарасна със 7,1 % през 2016 г., достигайки близо 86 % от БВП и около 180 % от разполагаемия доход, главно поради по-големия обем ипотечни заеми, свързани с продължаващото нарастване на цените на жилищата. Разпределението на равнищата на дълга стана все по-неравномерно, като кредитите на немалка част от новите сключили ипотечен заем домакинства (16,4 % през 2016 г.) достигат почти 600 % от разполагаемия им доход. Правителството предприе някои подходящи макропруденциални мерки — включително въвеждането на ново изискване за амортизация на ипотеките през 2016 г. — но все още не е ясно дали те ще имат достатъчно въздействие в средносрочен план. През февруари 2017 г. правителството започна законодателен процес за засилване на законовите правомощия на макропруденциалния орган, за да се гарантира, че в бъдеще органът може да въведе навреме потенциални макропруденциални мерки и да използва широк набор от инструменти. Законодателните изменения се очаква да влязат в сила до февруари 2018 г. Адаптирането на данъчните стимули, например чрез постепенно ограничаване на данъчното приспадане на лихвите по ипотеките или чрез увеличаване на постоянните данъци върху недвижимата собственост, ще помогне за овладяване ръста на задлъжнялост на домакинствата, но правителството не постигна никакъв напредък по този въпрос.

(7) Швеция отбеляза бърз и траен растеж на цените на жилищата от средата на 90-те години на миналия век. Цените на жилищата продължиха да нарастват бързо и трайно, особено в големите градски райони. Сред основните фактори за това са щедрото данъчно третиране по отношение на притежаването на жилище и на ипотечните дългове, гъвкавите кредитни условия, съчетани с относително ниска амортизация на ипотечните кредити, и постоянният недостиг на предлагане на жилища. Този недостиг е свързан със структурната неефективност на жилищния пазар. Жилищното строителство продължава да нараства, но остава доста под потребностите от нови жилища. В правителствения план за пазара на жилища от 22 точки се разглеждат някои от основните фактори за недостига на жилища, включително мерки за увеличаване на наличните терени за застрояване, намаляване на разходите за строителство и съкращаване на сроковете по процеса на планиране. При все това не се обръща достатъчно внимание на някои други структурни неефективности, включително слабата конкуренция в строителния сектор. Недостигът на жилища е допълнително изостren от пречките, възпрепятстващи ефективното използване на съществуващия жилищен фонд. Строго регулираният пазар на жилищни наеми в Швеция създава ефект на зависимост и на включване/изключване от пазара („insider/outsider“), но не бяха предприети значителни действия на политиката, за да се въведе по-голяма гъвкавост в определянето на наемите. На пазара на жилища, притежавани от собствениците си, относително високите данъци върху капиталовите печалби намаляват мобилността на притежателите на жилища. Бе въведена временна

([1]) Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 320).

реформа на правилата за отсрочване на данъците върху капиталовите печалби при прехвърляне на собствеността, но това вероятно ще има ограничен ефект. Липсата на налични и достъпни жилища може и да ограничи мобилността на пазара на труда и ефективната интеграция на мигрантите на пазара на труда и да допринесе за неравенството между поколенията.

(8) През 2016 г. Швеция имаше едно от най-високите равнища на заетост в Съюза (81,2 %), а същевременно отбеляза едно от най-ниските равнища на дълготрайна безработица. Продължават обаче да съществуват предизвикателства, като например интегрирането на нискоквалифицираните хора и мигрантите от държави извън ЕС на пазара на труда и значителното намаляване на неравнопоставеността между половете в областта на заетостта за жените, родени извън ЕС. Швеция положи значителни усилия за приемане на лицата, търсещи убежище, и за интеграция на бежанците и други имигранти. Изглежда е възможно да се осъществят допълнителни подобрения, тъй като през 2016 г. само една трета от участниците в програмата за въвеждане са работели или са учели 90 дни след завършване на програмата, а и все още липсват всеобхватен подход и управление на съответното признаване на квалификации.

(9) Основните умения на 15-годишните са се подобрили след години на влошаване на резултатите, според проучването по линия на Програмата за международно оценяване на учениците на ОИСР (PISA) от 2015 г. Делът на изоставащите ученици обаче все още е около средната стойност за Съюза и различията в резултатите, свързани със социално-икономическия произход на студентите, се увеличиха. Започнатите от правителството мерки с цел подобряване на учебните резултати и равнопоставеността, както и инициативите, насочени към интеграцията на новопристигнали ученици мигранти в училищната система, се нуждаят от внимателно наблюдение.

(10) В рамките на европейския семестър за 2017 г. Комисията направи цялостен анализ на икономическата политика на Швеция, който беше публикуван в доклада за страната за 2017 г. Тя извърши и оценка на програмата за конвергенция за 2017 г., на националната програма за реформи за 2017 г. и на последващите мерки, свързани с препоръките, отправени към Швеция през предходните години. Комисията взе предвид не само тяхното значение за провеждането на устойчива бюджетна и социално-икономическа политика в Швеция, но и тяхното съответствие с правилата и насоките на Съюза предвид необходимостта от засилване на цялостното икономическо управление на Съюза чрез принос на равнището на Съюза към бъдещите национални решения.

(11) Предвид тази оценка Съветът разгледа програмата за конвергенция за 2017 г. и становището му е [1], че се очаква Швеция да спази Пакта за стабилност и растеж.

(12) С оглед на задълбочения преглед, направен от Комисията, и на тази оценка Съветът разгледа националната програма за реформи за 2017 г. и програмата за конвергенция за 2017 г. Неговите препоръки съгласно член 6 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 са отразени в препоръка 1 по-долу,

ПРЕПОРЪЧВА на Швеция да предприеме следните действия през 2017 и 2018 г.:

1. Да отстрани рисковете, свързани с дълга на домакинствата, по-специално чрез постепенно намаляване на данъчното приспадане на лихвите по ипотеките или чрез увеличаване на постоянните данъци върху недвижимата собственост, като ограничава отпускането на заеми при прекомерни равнища на съотношението между дълг и доходи. Да насърчава инвестициите в жилища и да подобри ефикасността на жилищния пазар, включително чрез въвеждане на по-голяма гъвкавост в определянето на наемите и чрез преразглеждане на данъците върху капиталовите печалби.

Съставено в Брюксел на 11 юли 2017 година.

За Съвета

Председател

T. TÕNISTE

[1] Съгласно член 9, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1466/97.